Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Lausunto
25.9.2020

Viite: K 18/2020 vp

ILMASTOVUOSIKERTOMUS 2020

Toisessa ilmastolain mukaisessa ilmastovuosikertomuksessa on otettu huomioon eduskunnan toiveita vuosikertomuksen kehittämisen suhteen. Taakanjakosektorin päästökehityksen lisäksi tarkasteluun on otettu myös päästökehitys päästökauppa- ja maankäyttösektoreilla kokonaiskuvan aikaansaamiseksi. Lisäksi ilmastovuosikertomukseen on sisällytetty edellisen vuoden tapaan myös tiedot politiikkatoimista ja sopeutumisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on ollut mukana ilmastovuosikertomuksen valmistelussa. Ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelussa työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluvat teollisuuden energiankäyttö, teollisuuden prosessipäästöt, loppuenergian ja sähkön kulutus, energian kokonaiskäyttö sekä sähkön ja kaukolämmön hankinta. Teollisuuden ja energiantuotannon päästöt kuuluvat suurelta osin EU:n päästökauppajärjestelmän piiriin ja vain pieni osa näistä päästöistä kuuluu taakanjakosektorille.

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu ilmastovuosikertomuksesta seuraavaa:

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali 2035 ja hiilinegatiivinen pian tämän jälkeen. Kuten ilmastovuosikertomuksessa on todettu, nykyiset ja suunnitellut toimet eivät riitä vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen. Mikäli päästövähennystarpeen suuruusluokan arvioimiseksi oletetaan, että päästöjen tulisi laskea noin tasolle 21 Mt CO2 vuoteen 2035 mennessä, uusilla toimilla tulisi saada aikaan n. 15 Mt CO2-ekv. päästövähennys. Koska hallitus on asettanut tavoitteensa hiilineutraaliuuteen perustuen, päästöjen vähennystarve riippuu nielujen aikaansaamien poistumien suuruudesta. Tämän vuoksi työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että maankäyttösektorin nielujen vahvistaminen ja esimerkiksi metsien puun kasvun lisääminen on ensiarvoisen tärkeää päästövähennysten rinnalla.

Päästöjen vähentämiseen ja nielujen vahvistamiseen liittyvistä lisätoimista linjataan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltavan ilmasto- ja energiastrategian ja ympäristöministeriön johdolla valmisteltavan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman yhteydessä. Hallituksen on määrä antaa nämä selontekoina eduskunnalle. Eri ministeriöissä on käynnissä laaja sektorikohtainen valmistelutyö. Esimerkiksi energiaverotukseen liittyviä linjauksia tehtiin jo hallituksen budjettiriihessä syyskuun puolivälissä.

Työ- ja elinkeinoministeriön sektorin osalta taustavalmistelua on tehty ja on käynnissä muun muassa hallitusohjelman mukaisissa teollisuuden vähähiilitiekartoissa ja ministeriön asettamissa työryhmissä koskien sektori-integraatiota ja polttoturpeen käytön vähentymisen oikeudenmukaista siirtymää. Lisäksi ministeriö selvittää hukkalämpöjen hyödyntämistä kaukolämmön lähteenä.

Ilmasto- ja energiastrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman taustalle valmistellaan tieteelliseen mallinnukseen perustuvat skenaariolaskelmat energiataseista ja kasvihuonekaasupäästöistä. Valittavista politiikkatoimikokonaisuuksista laaditaan kattavat vaikutusarviot ympäristö-, sukupuoli-, kansantalous- ja valtiontalous-, aluetalous- sekä sosiaalisista näkökulmista.

Työ- ja elinkeinoministeriö lähetti komissiolle huhtikuussa 2020 EU:n hallintomalliasetuksen mukaisen kansallisen pitkän aikavälin strategian (LTS). LTS perustuu VTT:n johdolla tehtyyn selvitykseen ”Hiilineutraali Suomi 2035 – skenaariot ja vaikutusarviot” ja se sisältää suuntaa-antavan arvion tarvittavien päästövähennysten kohdentumista eri sektoreille.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy ilmastovuosikertomuksessa esitettyyn näkemykseen, että Suomi saavuttaa kaudelle 2013-2020 asetetun taakanjakosektoria koskevan tavoitteen ja että suunnitellut toimet riittävät kaudelle 2021-2030 asetettuun taakanjakosektorin tavoitteeseen. Kauden 2021-2030 tavoitteen osalta kriittistä on etenkin liikennesektorille suunniteltujen toimien toteutuminen.

Ilmastovuosikertomuksessa on käsitelty myös julkisia hankintoja ilmastonmuutoksen hillinnän tukena. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa julkisiin hankintoihin liittyvän lainsäädännön valmistelusta. Ministeriö katsoo, että julkisen sektorin on toimittava esimerkkinä ja että julkisten hankintojen on tuettava Suomen hiilineutraalius 2035 -tavoitetta ja kiertotalouden toteutumista.

Ympäristöministeriön asettama työryhmä valmisteleen ilmastolain muutosta. Tässä yhteydessä arvioidaan myös tarvetta täydentää ilmastovuosikertomukseen liittyvää sääntelyä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ympäristöministeriön johdolla valmisteltu toinen ilmastovuosikertomus antaa laajan ja yksityiskohtaisen kuvan Suomen kokonaispäästöjen kehityksestä ja toteutettujen päästövähennystoimien vaikuttavuudesta ja riittävyydestä. Siinä on huomioitu hyvin eduskunnan kannat ilmastovuosikertomuksen kehittämistarpeista. Tämän muotoisella ilmastovuosikertomuksella on selkeä oma erillinen rooli ilmasto- ja energiastrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman rinnalla.

Petteri Kuuva
teollisuusneuvos